

KRÚDY GYULA

Pesti szalon

Hölgyeim és Uraim, hol van az a Pest és hol van az a Buda, ahol még konflisok ringtak lágyan végig az Andrássy úton, ahol olyan tempóban telt az idő, hogy az utcán sétálók és a kávéházakba betérők érdekességnek tartották, hogy szót váltsanak egymással irodalomról és politikáról, úri divatról és bankügyekről, lóversenyekről és budapesti éttermekről, s az élet minden más apró-cseprő dolgairól. Hol van ez a város és milyen volt? Keveset tudnánk róla, ha Krúdy Gyula novelláiban nem festette volna le oly érzékletesen.

Most arra invitáljuk önöket, hogy szegődjenek társául az írónak, s járják be a századfordulós Pestet, ismerjék meg a kor kávéházait, cukrászdáit és éttermeit, s persze azokat az urakat és úrhölgyeket, akik e helyek közönségét teszik. Kukkantsanak be a baráti társaságokba, hallgatózzanak, vajon ki miért keveredett ebbe a városba, kinek milyen sors méretett, kit rajonganak körbe az asszonyok, s ki az, akit a szerelem elkerül, ki juthat pénzhez, s ki az, aki örök életben pénztelen kódorog kocsmasztaltól kocsmasztalig. Ha jobban körülnéznék felismernek majd egy-két épületet a Teréz városban és az Erzsébet városban, de hiába minden figyelés, már épületeiben sem látjuk az itt lefestett Óbudát. S aztán az utcán sietők között feltűnik néhány ismert arc is. Igen, nem tévednek: az az úr ott Podmaniczky Frigyes, aki nélkül ma ez a város nem lehetne ilyen, s aztán az a hangoskodó társaság, valóban híres írók, a kor jellegzetes alakjai, köztük van Ady és Bródy is.

Hölgyeim és Uraim, mikor ezt a könyvet lapozgatják, egy olyan polgári múltra lelhetnek, ami nélkül nem épülhet tovább ez a város. E lenyűgöző novellák útjain kalandozva kitágulhat az emlékezés. Kirajzolódik mindaz, amit tovább kell építeni, amit újra kell emelni, s az, amit látni sem szabadna ebben a városban. Olyan Budapesz-ten járhatunk kelhetünk, ahol még az otthonosság, az egymást ismerés volt a jellemző, ahol jellegzetesek voltak a városrészek, tudható volt mivel találkozunk a Svábhegyen és mivel a Belvárosban, mivel a Tabánban és mivel Óbudán, olyan várost ismerhetünk meg, amelyet mindenki, aki budapestinek vallja magát, múltjaként szívvel elfogadhat.

